

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

עין משפט
נר מצווה

היה לו בגוף כלום מעולם לקנין פירות דמוכר עדכו ע"מ שישמשו שלשים יום שמתלה היה הכל שלו ועדיין לא ילא מתחת ידו שהפירות שלו וכעין זה מחלקין גבי בחמת ארטוגא צפ"ק דפסקים (דף ו' ומה"ו) שהיה קשה עליה מנכורות שם מפורש וכן ז"ל דאין לומר כלל דלר"מ דמי וזכרנו לו דאין לומר כלל לאשה דהא צימיות בפרק אלמנה (דף סו.) ופ"ו פליגי במנכוס שום בעלה היא אומרת כלי אני נוטל כמנכתי והוא המגדש אומר דמים אני נוטל כך ר' אמי אומר הדין עמו רב יהודה אומר הדין עמה ואמרין מניא כותיה דר' חמי עבדי נאן ברזל ויאלצין נשן ור"ל לאש אצל לא לאשה ומאי קושא לרב יהודה דלמא אע"ג דהדין עמה ויאלצין לאש ולא לאשה דקסבר קנין פירות קנין הגוף דמי ואפילו בנכסי מלוג נמי הו"ל דינא הכי לרבי מתיב אלא ודאי לא מהני כלל קנין פירות להיות קנין הגוף דכסוף השולא (גיטין דף מה.) ופ"ו קס"ק פלוגתא דרבי יהודה ור"ש דכ"ע קנין פירות קנין הגוף דמי ור"ל דהסם לא קאמר אלא דמהכא ליכא למיקף מינה ועברין (דף סו.) גרס לעולם אימא לך לרבי שמעון קנין הגוף ור"ג דכ"ע והא דלא מיימי נאשולת הך דהכא משום דיתחא ליה לאתמיהי נתחא היא דפליגי בשדה דומיא דפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דהסם:

רבינו גרשום

קצח א מ"י פ"ב מ"ל
הלך עמיה נפס
ר"ל ע"ו
קצח ב מ"י פ"ב מ"ל
טעון ה"ל אי סמ
טעון ה"ל אי סמ
קטמ טפח אי וטפיש
לחייב מ"ו מ"ט פ"ג כ
ר ג טפיש ח"מ מ"י קטמ
טפ"ו כ טפשים:
ר"א ד מ"י ט"ל אי וטמ
ט"ס טפיש לחייב טפין
ט"ו טפ"ו כ:

שיהיה יסגן כו'. ופטורין דספק נפשות דעלמס שהסוה ומי נהרג מהס להקל דנפקא לן מושפטו העדה והצילו העדה (במכר לה):
שיהיה. כלומר שיהיה שהסוה נהרגין: זה. אחרון לפי שאינו תחתיו: וזה. הראשון לפי שאינו עכשיו כספו שהרי מוכר: כי כספו הוא. מיתר הוא דמה נמינת טעם היה לרפך ליתן כדבר ולומר לא יוקם לפי כספו הוא. אי נמי מדמלי למיכתב כי כסף הוא ומש"ה"ו נמי יליף אממר לגבי נכסי מלוג דכיון דלית מיחיד לא לאש ולא לאשה אינו קרוי שדה האיש ולא שדה האשה והלך אס מכרו שניהן מכרן בטל ויכולין לחזור גם כאלס המוכר דבר שאינו שלו דלא (ו) ליהוי מוכר: וקמתמה גמרא ולא לאש חוקה נכסי אשמו. תמניה אלא אינה נכסיה למחות דבעלה הואיל ולית ליה חוקה: אש איש. שהחוק אחר נכסי מלוג שלה כרסיה למחות משום דהוהא אחר י"ש לו חוקה ואס לא מיחמה הפסדיה: כמאן. לרסיה למחות מי הוא המוחק: איילמא באחר. שאינו בעלה. וכל זה סיוס הקושא הוא: אין מוחיקין נכסי אש. דמניא אמרה על בעלי סמכתי שהוא ימחה ויערער ולכן שמתקו. ונשאר בני אדם דלא בעל קאמר רב דאין מוחיקין שכן משמע דין חוקין לטון רבים ועוד דלא בעל קאמר דאין מוחיקין היינו מתמיהין) לא לאש חוקה נכסי אשמו ומאי תמא לאשמעינן: אלא לאו בעל. אלא איש חוקה וקושא ממני לרבי: לעולם נכסי

א) אמת קט. וי"א:
ב) לעיל ג. (א) (א) ז"ל
ג) תמא. ק"מ. (א) (א) ז"ל
ד) ז"ל מ"י. (א) ז"ל מ"י
ה) קטמ י"ו רש"מ מ"י.
ו) ז"ל י"א. רש"מ.
ז) ז"ל מ"י. (א) ז"ל מ"י.

תורה אור השלם

א) א"א א"א א"א א"א
ב) א"א א"א א"א א"א
ג) א"א א"א א"א א"א
ד) א"א א"א א"א א"א
ה) א"א א"א א"א א"א
ו) א"א א"א א"א א"א
ז) א"א א"א א"א א"א
ח) א"א א"א א"א א"א
ט) א"א א"א א"א א"א
י) א"א א"א א"א א"א

מוסף רש"י

ספק נפשות להקל. דין נפשות דהא ויאלצו הפסד כתיב בנחומים טו ב"ס ח"י מנורדים ט"ו כ"ט ט"א ע"ן י"ב ב"ב חבס"א. י"ב ט"ו ש"ע ד"ב ק"ק ויאלצו לעולם. ש"ע ס"ו ב"ב ספלות שלן (י"ט).

אשמו קאמר רב דלרסיה למחות שיש חוקה לבעל ואפי"ה הכי לא תקשי ליה ממתינן דהך חוקה דקאמר רב כגון שחפר בה הבעל בורות שחיין ומערות לפירות הוא דאשחטעד ליה נכסי מלוג דאשמו ולא לקלקל חוקה דודאי קנאה מאשמו והלך מלקל לה לרבי וכו' האי גוונא הוא דקאמר רב לרסיה למחות: אין חוקה לטון. כלומר היכא דמויק למידי אין יכול לטעון לקוחה היא ידיו שהרי החוקה בה ג' שנים בחפסית בורות שחיין ומערות דכי היא גוונא לא היא חוקה דמני טעין אידך משום דלא אחוקת כדמתקין אינשי לא חששתי למחות: אימא אין דין חוקה. להטעך ג' שנים לטון היכא דחוקת ע"י טון אלא לאלמר היא חוקה דאין אדם רואה (שהחוקין קרקע שלו ושומק אלא מהוה מיד והיכא דלא מחה הפסד. והלך אשמי אש דקאמר רב לרסיה אדם רואה היקוי ושומק והלך כי האי גוונא י"ש לו חוקה: ה"ג ואי בעי אימא הא איסמר עלה רב מרי אמר כו'. כלומר ואיבעית אימא לעולם חוקה ג' שנים בעינן אפי"ה היכא דחפר בו בורות כדאוקימנן למילתיה דרב והא דקאמר רב נחמן אין חוקה לטון לא בחוקה ג' שנים דקרקע חצירו איירי אלא בעושה היק לחצירו אפי"ה צדית של עלמנן כגון עשן ורית רע ואחא לאורוי שלן זיק לחצירו ואפי"ה החוק ימים רבים אין חוקה ועל כל לזיק חצירו: רב דמי אמר כו'. כדר פירשנו דמי יחפור (לעיל ג.) וי"א חוקה. מחני' לא תקשי לרב דמאי דקאמר רב אשמי אש לרסיה למחות לאו בעל קאמר דהא אין לאש חוקה נכסי אשמו דקתמי ממני' אלא לעולם באחר שהחוק נכסיה קאמר רב דלרסיה למחות. ודקשי לך האמר רב אין מוחיקין נכסי אשמי אש לא תקשי דה"מ דאין מוחיקין בחיי הבעל שאם החוק נכסי' בחיי הבעל ג' שנים אינה חוקה ואינה לרסיה למחות דמניא אמרה על בעלי סמכתי א"ג דוקא פירות שהיו לבעלי נכסיהם שלי אוחן מוכר לך אכל הגוף שהוא שלי לא היית יכול לקנות גסם הוא אין לו חוקה נכסי' באכילת פרי דכיון דלית ליה פרי הכל יודעין פרי הוא דקאכיל

וספק נפשות אה"ק. פי' בקונטרס משום דכמי שפטו העדה והצילו העדה ואין נראה דגלאו הכי נמי לא קעלי מספיקא דאפילו מוונא לא מספיקן מספיקא: רבי אעזר אומר שניהם אינן ברין יום או יומים. ה"קשה ריב"א דהיי מדמי אממר מכירה לרין יום או יומים דל"כ שותפים לא יוכלו למכור לעולם דהא אחר בהחובל וי"ק ד' (ט"ו) מ"א תנא לאש דתנו רבנן מי שחצוי עבד והצוי בן חורין וכן עבד של שני שותפים אין יולצין בארס מכרן כר' אלעזר וא"כ ה"כ נמי דעבד של שני שותפים אין יוכלו למכור וי"ל דהסם מיירי בשני שותפים שזה גוף וזה פירות דומיא דמוכר עבדו ע"מ שישמשו שלשים יום והצוי עבד והצוי בן חורין כגון שמתן כל דמיו ואינו מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר בנת חורין דאין לו נכסיו כלום אצל איה מקנת גוף של זה ומקנת של זה אז היה יולצו כדראשי אכרס ויהי מפסיק ללקו אס הפיל את שניו אז סימא את עיני כמו שיכול למכור והא דקאמר התם לאו א"ר אלעזר כספו המיוחד לו ה"ג עבדו המיוחד לו לאו מקרא יליף דגלאו קרא ליקף נלכחי בארס מדין יום או יומים כי היכי דליפסין לענין מכירה אלא גמרא דלמחורא קאמר כלומר בעינן שיהא עבדו המיוחד לו: ב"ב א"ר א"ר א"ר א"ר א"ר א"ר רב אין מוחיקין כו'. תימה לרשב"א דמאי קשיא נימא לעולם באחר והא דקאמר (ו) לרבי' למחות כשמתכ לה דין דרבנן אין לי נכסייך ונפירותיהם שאין לבעל פירות ולכן לרסיה למחות שאינה סומכת עלו ונאשה לו יולצו נכסיהם עליו כיון שאם מתה ירשה דלפניו כנת לה בחיין ובמותך קיימא לן כרשב"ג דאם מתה ירשה בפרק הכותב (בבב"ב דף ט"ג): ב"בן שאב"ה מקצת חוקה בחיי הבעל ויש"ש שנים אחר פירת הבעל. אכל מוקנת בחיי הבעל לאחר מיתת הבעל. לא ולא דמי לאלנה שהאז שנה ופניו אלא שחיים (לעיל ג.) דהסם אס היה אוכל שלש שנים בחיי האב היה חוקה: ב"בן דא"י בעי אמר מינך ובינתה ובינתה ב". תימה ואמאי נקט כי האי גוונא דזבניתיה ויהליה ויחנה ניהלי הול"ל דנאמן לומר דמינך זבניתיה דאי מילתא דפשיטא היא דמתימן א"כ השתא נמי מילתא דפשיטא היא דמתימן נכסיה: ה"ה

